

Kurumsal [Açık] Arşivler

Ankos Açık Erişim ve Kurumsal Arşivler Çalışma Grubu adına

İlkay Holt

43. KÜTÜPHANE HAFTASI

28 Mart 2007
Ege Üniversitesi, İzmir

Proud, Bill
www.cartoonstock.com

43. KÜTÜPHANE HAFTASI

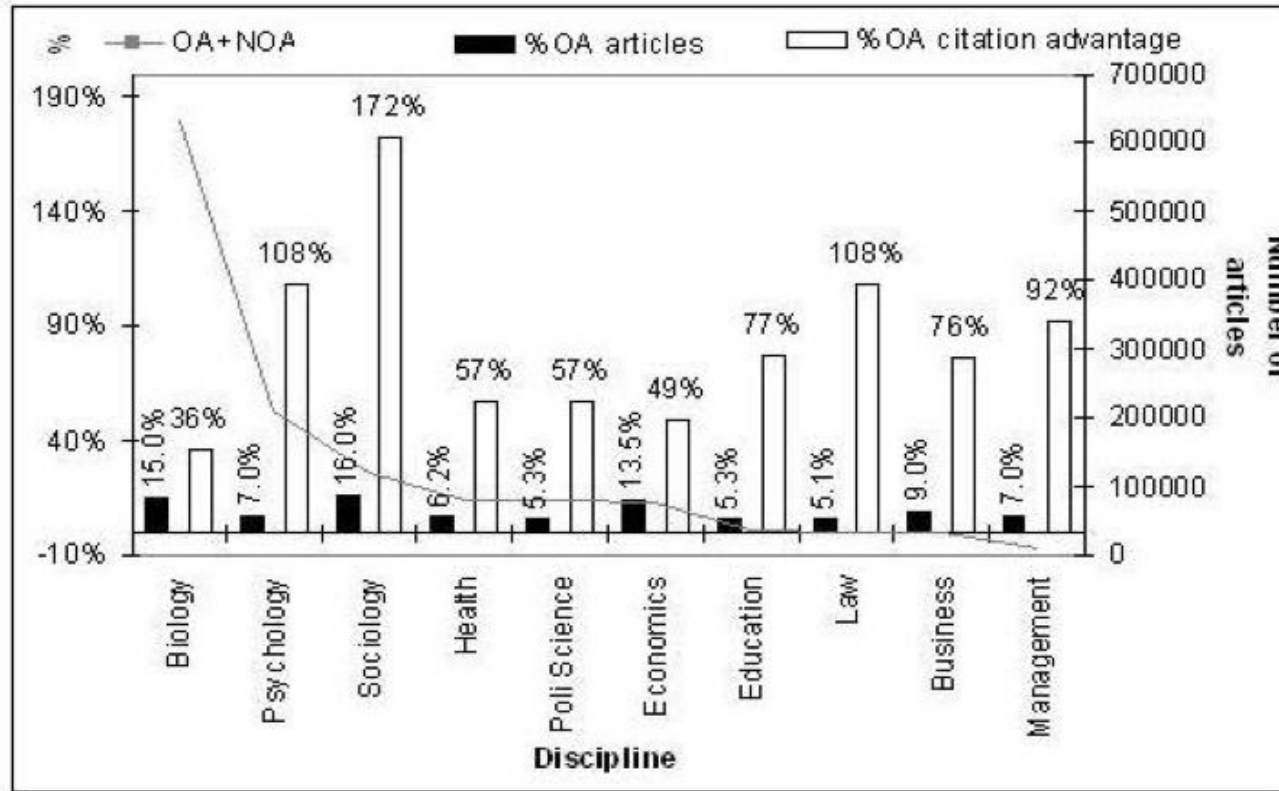
28 Mart 2007
Ege Üniversitesi, İzmir

Kurumsal Arşivlerin Faydaları

- **Kuruma;**
 - Kurumun görünürlüğünü ve saygınlığını artırır, prestij sağlar,
 - Kurumun finanse ettiği araştırma sonuçları üzerinde kontrol sağlar; erişim sınırlamasını ortadan kaldırır,
 - Kurumun finanse ettiği araştırmaları tekrar ücret ödeyerek ticari kaynaklardan satın almasını önler.
- **Araştırmacıya;**
 - Araştırma sonuçlarının daha geniş kitleye ulaşmasını sağlayarak etkisini artırır,
 - Araştırma sonuçlarının başka bir araştırmaya temel oluşturmasını kolaylaştırır,
 - Yapılan araştırmanın tekrarını önler,
 - Araştırmacıya özgeçmiş oluşturmak için araçtır.
- **Topluma;**
 - Bilimsel iletişimin gelişmesine ve güçlenmesine katkı sağlar,
 - Ülke ekonomisini destekler,
 - Entelektüel mirasın uzun vadeli saklanması ve korunmasını garanti eder.

- Stevan Harnad ve diğerleri. [Ten-Year Cross-Disciplinary Comparison of the Growth of Open Access and How it Increases Research Citation Impact](https://arxiv.org/pdf/cs.DL/0606079) [arxiv.org/pdf/cs.DL/0606079]

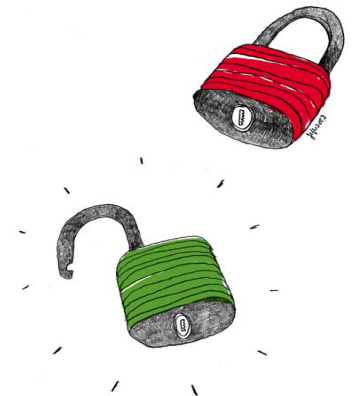

By discipline: total articles (OA+NOA), gray curve; percentage OA: $(OA/(OA+NOA))$ articles, black bars; percentage OA citation advantage: $((OA-NOA)/NOA)$ citations, white bars, averaged across 1992-2003 and ranked by total articles. All disciplines show an OA citation advantage

Güncel Tartışmalar

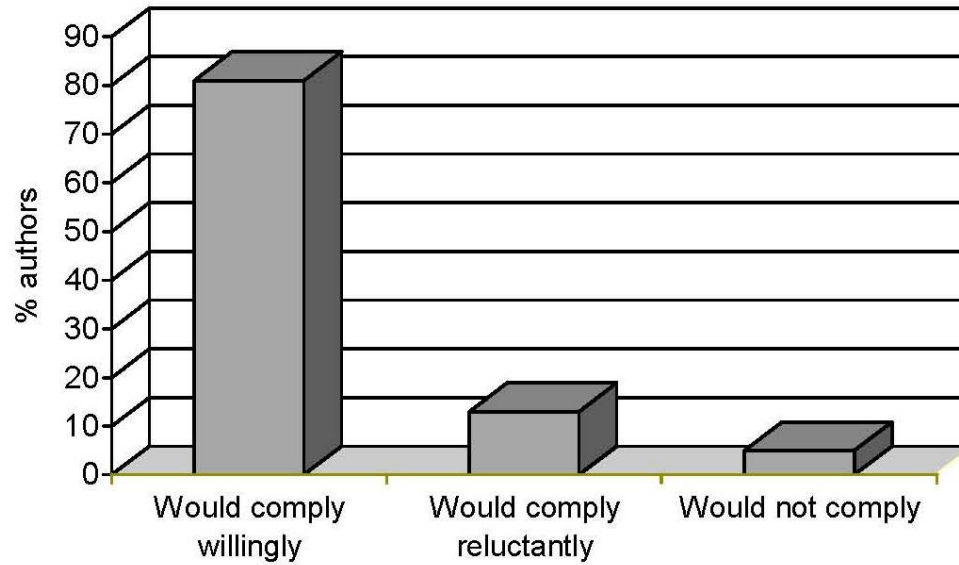
- Kendi kendine arşivleme dergi aboneliklerini nasıl etkiliyor?
- Hybrid Dergi Açık Erişim Modelleri bekleneni veriyor mu?
- Zorunlu Açık Erişim Politikaları gerçekten işe yarıyor mu?

Kurumsal Arşiv Politikaları

- Yarı zorunlu arşivleme politikaları
- Zorunlu arşivleme politikaları

Yazarların zorunlu arşivleme politikalarına yaklaşımları

Dünyada Gelişmeler

- Zorunlu arşivleme politikaları
- Yarı açık erişim dergi modelleri
- OpenDOAR, ScientificCommons, ROAR
- Açık Erişim arşivler indeksleniyor: Google, Microsoft, Yahoo, Elsevier, and Thomson
- Kurumsal arşivlere örnekler:
 - [Dspace at MIT](#)
 - [California eScholarship](#)
 - [University of Melbourne ePrints Repository](#)

Türkiye'de Gelişmeler

- [Ankara Üniversitesi Açık Arşiv Sistemi](#)
- [Hacettepe Üniversitesi Açık Erişim Arşivi](#)
- [ODTÜ e-Tez Arşivi](#)
- Ankos Açık Erişim ve Kurumsal Arşivler Çalışma Grubu
 - Açık Erişim Broşürü
 - AEKA web sitesi & blog
- Açık Erişim ve Kurumsal Arşivler Danışma Kurulu
- E-LIS: Eprints in Library & Information Science Dijital Arşivi

Ankos AEKA Çalışmaları

- Kişisel arşivlemeyi desteklemek
 - Seminerler/e vb. düzenlemek, katılmak
 - Web sitesi: <http://www.ankos.gen.tr/acikerisim>
 - Haber kanalı: www.acikerisim.blogspot.com
- Açık Erişim Broşürü
- Kontrol Listesi ve El Kitabı
- Kurumsal Arşivler üzerine ulusal rapor

Kurumsal Arşiv Yapılandırma I

- Kurumsal arşivlerin faydalarının yöneticilere aktarılması
- Kurumsal arşiv oluşturmaya karar verilmesi
- Akademik ve idari birimlerde üretilen tüm içeriğin tespiti

Kurumsal Arşiv Yapılandırma II

Kişisel arşivlemeye dayalı içerik

- Bilimsel dergilerde yayınlanmış makaleler
- Önbaskılar ve yayınlanma aşamasında olan makaleler
- Konferans metinleri
- Kongrede sunulan bildiri metinleri
- Bildiri sunuları
- Teknik raporlar ve proje metinler
- Elektronik tezler

Kurumsal Arşiv Yapılandırma III

E-dermelere dayalı kurumsal arşivler

- e-Dergiler; e-Kitaplar ; e-Gazeteler
- Web sayfaları; Yazılım paketleri
- Harita, plan vb. kartografik materyaller
- Nadir koleksiyonlar; Müze materyali
- Görsel işitsel kayıtlar; Notalar
- Birimlerin işleyişine ilişkin arşiv kayıtları
- Öğrenim materyalleri

Kurumsal Arşiv Yapılandırma IV

- Örgütlenme Yapısı
 - Merkez Kütüphaneye
 - Kurumun Bilgi İşlem & Teknoloji birimine
 - Doğrudan üst yönetime bağlı olarak
- Sistem Tasarımı
 - Materyal türüne
 - Konuya
 - Akademik programlara & idari birimlere göre

Kurumsal Arşiv Yapılandırma V Standartlar

- **OAI-PMH** (Open Archive Initiative-Protocol for Metadata Harvesting)
 - interoperability = karşılıklı işlerliği sağlar
- **Metadata: Dublin Core vb.**
 - OAI uyumlu veri/servis sağlayıcıları arasında verimli değişimi sağlar
- **OAIS Reference Model vb.**
 - Uzun dönem korumayı ve erişilebilirliği sağlar

Kurumsal Arşiv Yapılandırma VI

Yaygın Kurumsal Arşiv Yazılımları

- Archimede : ücretsiz
- Bepress : ticari yazılım
- CDSware : ücretsiz
- CONTENTdm : ticari yazılım
- DSpace : ücretsiz
- EPrints : ücretsiz
- Fedora : ücretsiz
- Greenstone : ücretsiz
- Open Repository : ticari yazılım

Kurumsal Arşiv Yapılandırma VII

Yazılım Seçimi

- Desteklenen doküman formatları (metin, imaj, audio, video vb.)
- Metadata standartları
- Karşılıklı işlerlik (interoperability): OAI uyumluluk, Z39.50 vb.
- Kalıcı adresler (ör: persistent URL)
- Metadata arama/sorgulama ekranları
- Tam metin arama
- İş akışı, içerik onayına izin veren doküman gönderme özelliği
- Kullanıcı kimlik denetimi ve doğrulama
 - Arka planda: içerik sağlayıcı, editör, yönetici, metadata editörü
 - Ön planda: içeriğe kullanıcının erişimi
- Maliyet

Kurumsal Arşiv Yapılandırma VIII

- Maliyet
 - Teknolojik gereksinimler ve personel
- Personel
 - Görev tanımları ve eğitim
- İş Akışı
 - Arşivleme; arşivleme sonrası; saklama ve koruma
- Tutundurma Faaliyetleri
 - Durum tespiti; tanıtım; teşvik; eğitim vb.

Kurumsal Arşiv Yapılandırma IX

Fikri Mülkiyet Hakları: Elektronik Yayın Hakkı

- Fikri mülkiyet hakları kapsamında telif hakları araştırmacılardan çalışmalarını toplarken karşımıza çıkmaktadır.
- Araştırmacı çalışmasını elektronik ortama taşıma hakkına sahip olması; kullandırma biçimlerinin de söz konusu çalışmanın telif hakları kuralına uygun olması gerekir.

Kurumsal Arşiv Yapılandırma X

Fikri Mülkiyet Hakları: Yayıncı Politikaları

...opening access to research

[Home](#) | [Guidance](#) | [Repositories](#) | [Projects](#) | [Links](#) | [About](#) | [Contacts](#)

Publisher copyright policies & self-archiving: the SHERPA/ROMEo list

These summaries are for the publishers default policies and changes or exceptions can often be negotiated by authors. All information is correct to the best of our knowledge but should not be relied upon for legal advice.

Publisher: [Academy of Management](#)

Pre-print: **X** author cannot archive pre-print (ie pre-refereeing)

Post-print: **X** author cannot archive post-print (ie final draft post-refereeing)

Copyright: [view policy](#)

ROMEo: This is a **ROMEo white** publisher

Update: [suggest update for this record](#)

Publisher: [Acoustical Society of America](#)

Pre-print: **?** archiving status unclear

Post-print: **✓** author can archive post-print (ie final draft post-refereeing)

Conditions:

- On a non-profit server
- Must link to publisher version
- Publisher PDF may be used

Copyright: [view policy \(pdf\)](#)

ROMEo: This is a **ROMEo blue** publisher

Kişisel arşivleme konusunda yayıncı politikaları

Kurumsal Arşiv Yapılandırma XI

Fikir ve Sanat Eserlerini Koruma Kanunu

- 1951 tarihli ve 5846 sayılı Kanun
 - **Madde 23**– “Bir eserin aslını veya çoğaltılmış nüshalarını, kiralamak, ödünç vermek, satışta çıkarmak veya diğer yollarla dağıtmak hakkı münhasıran eser sahibine aittir. Eser sahibinin izniyle yurt dışında çoğaltılmış nüshaların yurt içine getirilmesi ve bunlardan yayma yoluyla faydalanma hakkı münhasıran eser sahibine aittir...”
 - **Madde 33 – (Değişik: 21/2/2001 - 4630/17 md.)** “Yayımlanmış bir eserin; tüm eğitim ve öğretim kurumlarında, yüzyüze eğitim ve öğretim maksadıyla doğrudan veya dolaylı kâr amacı gütmeksizin temsili, eser sahibinin ve eserin adının mutad şekilde açıklanması şartıyla serbesttir.”

Kurumsal Arşiv Yapılandırma XII

Fikri Mülkiyet Hakları: Creative Commons

- “Her hakkı saklı” söylemi yerine “bazı hakları saklı” söylemini savunarak, çalışmanın başkaları tarafından her türlü kullanımını engellemek yerine, eğitim ve araştırma amaçlı kullanımına, gerekirse başka çalışmalara temel oluşturmasına vb. İzin verildiğini belirten dört farklı tip lisans seçeneği sunar.

This work is licensed under a
[Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.5 License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/).

Kaynaklar

- Clifford A. Lynch (2003). Institutional Repositories: Essential Infrastructure for Scholarship in the Digital Age. ARL Bimonthly Report 226 February 2003. [<http://www.arl.org/newsltr/226/ir.html>]
- Stevan Harnad, Tim Brody (2004). Comparing the Impact of Open Access (OA) vs. Non-OA Articles in the Same Journals. D-Lib Magazine. June 2004, Volume 10 Number 6. [<http://dlib.org/dlib/june04/harnad/06harnad.html>]
- Alma Swan (2006). The culture of Open Access: researchers' views and responses. Key Perspectives. Ltd. [<http://eprints.ecs.soton.ac.uk/12428/01/asj7.pdf>]
- Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu. [<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/mevzuat/metinx.asp?mevzuatkod=1.3.5846>]
- Sale, Arthur (2006) The Patchwork Mandate. Working Paper. School of Computing, Australia. [<http://eprints.utas.edu.au/410/>]
- ROARMAP [archives.eprints.org]
- OpenDOAR [<http://www.opendoar.org/>]
- Swan, Alma "Open Access Self-Archiving : An Overview" Digital Libraries a la Carte : Choices for the Future 2005, Module 4: Open Access and Institutional Repositories.

